Staten-Generaal

1/2

Vergaderjaar 2025–2026

22 718 OVSE-Assemblée

AN/ Nr. 61

VERSLAG VAN DE HERFSTVERGADERING

Vastgesteld op 21 januari 2026

1. Inleiding

Vijf Kamerleden namen van 17 tot en met 19 november 2025 deel aan de 23ste herfstvergadering van de Parlementaire Assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE PA) in Istanboel, Türkiye. Dit waren de Eerste Kamerleden **Farah Karimi** (delegatieleider, GroenLinks-PvdA),**Robert van Gasteren** (BBB), **Rian Vogels** (VVD), **Madeleine van Toorenburg** (CDA) en **Boris Dittrich** (D66). Bijna 200 parlementsleden uit 53 OVSE deelnemende staten kwamen bijeen in de Turkse hoofdstad. De herfstsessie stond in het teken van het 50-jarig bestaan van de OVSE: het multilateralisme nieuw leven inblazen door middel van dialoog en samenwerking. Bij de opening op 17 november werden de leden verwelkomd door Numan Kurtulmuş, Voorzitter van de Grand National Assembly van Turkije, de Turkse delegatieleider Selami Altinok en Pere Pons, President van de OVSE PA. Deze laatste kondigde aan dat de PA heeft besloten zich aan te sluiten bij de Internationale Coalitie voor de Terugkeer van Oekraïense Kinderen. «De OVSE PA zal werken aan het opbouwen van internationale samenwerking om een einde te maken aan de onwettige ontvoeringen en deportaties van Oekraïense kinderen door Rusland en om hen te helpen terug naar huis te brengen,» aldus Pons. De OVSE secretaris-generaal Feridun H. Sinirlioğlu onderstreepte in zijn bijdrage bij de opening de dringende noodzaak om het multilateralisme nieuw leven in te blazen en een zinvolle veiligheidsdialoog te herstellen om de veiligheid en stabiliteit in de OVSE-regio en daarbuiten te versterken. «De OVSE blijft een essentieel platform voor dialoog, wederzijdse verantwoording en gezamenlijke oplossingen, vooral in tijden van verhoogde mondiale onzekerheid,» zei Sinirlioğlu. De zitting behandelde de drie OVSE-dimensies in drie thematische sessies en sloot af met het Mediterrane Forum. De ad hoc commissies migratie en terrorisme kwamen eveneens bijeen. Voorafgaand aan de conferentie nam de delegatie op 16 november deel aan een bijeenkomst georganiseerd door de Oekraïense, Britse en Canadese delegaties samen met ODIHR over de post-conflict toekomst van Oekraïne en de voorbereidingen van verkiezingen. De delegatie werd ontvangen door de Nederlandse consul-generaal Daan Huisinga en de ambassadeur Joep Wijnands.

kst-22718-61
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

2. Verloop van de vergaderingen

De eerste sessie op maandag 17 november ging over bruggen slaan tussen perspectieven, versterking van dialoog, bemiddeling en vertrouwen in een tijdperk van onzekerheid. Na opening door voormalig OVSE PA president Pia Kauma sprak de adviseur van president Erdoğan, Prof. Dr. Çağrı Erhan. Hij schetste in zijn bijdrage een wereld waarin crises–zoals energieproblemen, klimaatverandering, desinformatie, migratie en geopolitieke spanningen–steeds meer met elkaar verweven zijn. Erhan benadrukte het belang van actieve diplomatie en bemiddeling om escalatie te voorkomen en oplossingen te bevorderen, «Dit is precies het moment waarop diplomatie gebaseerd op dialoog en bemiddeling belangrijker is dan ooit,» sprak hij. Ehran ziet hierin een belangrijke rol weggelegd voor Türkiye onder meer als mediator op de Balkan, in Somalië, tussen Rusland en Oekraïne, tussen Pakistan en Afghanistan, en bij pogingen tot een staakt-het-vuren in Gaza. Ambassadeur Helga Maria Schmid, president van het European Institute of Peace, benadrukte het belang van consistente internationale regels en echte dialoog om vertrouwen tussen landen te herstellen. Ze riep op tot de vrijlating van de OVSE-medewerkers door Rusland en prees het Finse voorzitterschap voor het betrekken van diverse maatschappelijke groepen. Schmid stelde dat de OVSE een uniek platform biedt waar landen, ook bij fundamenteel meningsverschil, aan één tafel kunnen komen, en onderstreepte dat het heropbouwen van vertrouwen cruciaal is voor stabiliteit, wapenbeheersing en multilaterale samenwerking, «We hebben echte dialoog nodig–uitwisseling die verder gaat dan het voorlezen van statements,» aldus Schmid.

De tweede sessie op dinsdag18 november ging over de rol van de OVSE bij het versterken van op regels gebaseerde wereldhandel: waarborgen van eerlijkheid, connectiviteit en duurzame groei. Bij de opening sprak Azay Guliyev, voorzitter van de commissie economie, wetenschap, technologie en milieu over de toenemende spanning op de mondiale toeleveringsketens door handelstarieven, exportbeperkingen en geopolitieke spanningen, waardoor de productiviteit en duurzame groei onder druk staan. Ook sprak Mathias Cormann van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Hij riep de parlementsleden uit de OVSE-regio op om meer samen te werken op het gebied van handel, zowel bilateraal als multilateraal, om handelsakkoorden te sluiten. De OVSE zou volgens hem moeten bijdragen aan het bevorderen van transparantie bij industriële interventies, het ondersteunen van dialoog over subsidies, het stimuleren van harmonisatie van standaarden en het in kaart brengen van kwetsbaarheden in toeleveringsketens binnen de lidstaten. Ook Bakyt Dzhusupov, coördinator van de Economische en Milieuactiviteiten van de OVSE (OCEEA) sprak over geopolitieke verschuivingen en de inzet van de OVSE op dialoog, regelgebaseerde kaders en versterking van transport- en handelsverbindingen, met aandacht voor digitalisering, grensoverschrijdende faciliteiten, anticorruptie en klimaatbestendige logistiek. «Concreet werken aan connectiviteit levert tastbare voordelen op en vergroot de impact van internationale samenwerking,» aldus Dzhusupov.
In zijn bijdrage benadrukte **Robert van Gasteren** dat vrijhandel, democratie, welzijn en welvaart hand in hand gaan. «Er is substantieel wetenschappelijk bewijs dat landen met vrije, democratische verkiezingen en vrijheid van meningsuiting en vergadering betere economische prestaties, menselijk welzijn en levenskwaliteit kennen dan landen waar deze vrijheden ontbreken,» aldus Van Gasteren. Hij verwees ook naar het Freedom in the World 2025-rapport, dat sommige OVSE-landen als niet volledig democratisch aanmerkt. Van Gasteren deed daarom de oproep

om democratie, handel en economie beter te monitoren via regelmatige rapportages.

De derde sessie ging over menselijke waardigheid, het beschermen van levens, het waarborgen van rechten en het ondersteunen van gezinnen en gemeenschappen met diverse presentaties. Vice-President van de OVSE PA Luis Graça riep op tot de vrijlating van gevangen OVSE-werknemers en vestigde de aandacht op de humanitaire crisis in Gaza, die ondanks dat het buiten het OVSE-gebied ligt, grote regionale gevolgen heeft. Hij waarschuwde dat het negeren van internationale rechtsnormen en het ondermijnen van multilaterale instellingen direct leidt tot menselijk leed. «Door het ondermijnen van multilaterale instellingen en het hinderen van het werk van humanitaire organisaties, sterven mensen,» aldus Graça. Gemma Connell van het VN-Bureau voor de Coördinatie van Humanitaire Zaken (UN OCHA) benadrukte dat in 2025 slechts 21% van de wereldwijde behoefte aan humanitaire hulp, als gevolg van de forste bezuinigingen van de donoren. Dit heeft ernstige gevolgen voor de meest kwetsbaren. Bij het leveren van basisbehoeften zoals water, onderdak en voedsel moet OCHA nu keuzes maken tussen crises en zelfs binnen een crisis.
Paolo Marchi van UNICEF Turkije wees erop dat conflicten, natuurrampen, klimaatverandering en gezondheidscrises ervoor zorgen ervoor dat miljoenen kinderen zonder onderwijs, zorg, water, bescherming en veiligheid leven. Eind 2023 waren 50 miljoen kinderen ontheemd – bijna 40% van alle ontheemden wereldwijd. In 2025 reageerde UNICEF op 448 humanitaire crises in 104 landen om in essentiële behoeften te voorzien. Volgens Prof. Dr. Şebnem Akçapar van de universiteit van Ankara vormt menselijke waardigheid de basis van alle mensenrechten en van een rechtvaardige samenleving. «Elke persoon – ongeacht afkomst, religie of status – heeft recht op bescherming van het leven, op fundamentele voorzieningen (zoals water, voedsel, veiligheid, onderwijs en zorg) en op gelijke behandeling en kansen,» sprak zij. Uiteindelijk is menselijke waardigheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid: regeringen, internationale organisaties en samenlevingen moeten solidair handelen, discriminatie tegengaan en systemen bouwen waarin iedereen met respect en kansen kan leven, «Menselijke waardigheid is geen voorrecht, maar een onvervreemdbaar recht,» sloot Akçapar af.
Boris Dittrich herhaalde zijn oproep ook gedaan tijdens de OVSE PA Wintermeeting in Wenen en de jaarvergadering in Porto in juli 2025 dat de drie Oekraïense OVSE-functionarissen Vadym Golda, Maxim Petrov, en Dmytro Shabanov, die al in 2022 door Rusland gevangen werden genomen en veroordeeld tot lange gevangenisstraffen, onmiddellijk moeten worden vrijgelaten. Later had hij een ontmoeting met de vrouw van een van de gevangen. Verder sprak Dittrich over het recht op gezinsleven als fundamenteel mensenrecht en belichtte twee urgente kwesties. Ten eerste het contactrecht van grootouders met hun kleinkinderen. «Het recht op gezinsleven moet worden uitgebreid naar grootouders, en kleinkinderen moeten volgens het Verdrag inzake de Rechten van het Kind ook het recht hebben op contact,» aldus Dittrich. Verder sprak hij over de erkenning van regenbooggezinnen, zoals gezinnen met twee moeders, twee vaders of andere samenstellingen van ouders. «Kinderen in deze gezinnen hebben recht hebben op wettelijke erkenning van hun ouders, maar in sommige OVSE-lidstaten is er nog steeds sprake van ernstige juridische en sociale discriminatie. Dittrich deed een oproep aan alle OVSE-landen om hun familierecht aan te passen zodat grootouders en ook regenbooggezinnen het recht op «family life» kunnen uitoefenen. Aan het einde van de bijeenkomst werd Dittrich benoemd tot speciaal rapporteur van het Parliamentary Support Team for Ukraine (PSTU) voor de vrijlating van de drie OVSE medewerkers uit Russisch gevangenschap.

Mediterraan Forum

Op 19 november vond het Mediterrane Forum plaats met bijdragen van de Mediterrane partners uit Algerije, Marokko en de delegatie van de Palestijnse Nationale Raad. Prof. Dr. Esra Albayrakoglu, van Basaksehir University sprak in haar inleiding over de complexe omstandigheden en uitdagingen in de verschillende landen in het Midden-Oosten. Karimi onderstreepte dat Europese veiligheid en stabiliteit onlosmakelijk zijn verbonden met ontwikkelingen in het Midden-Oosten. «Het negeren van genocide, bezetting en mensenrechtenschendingen ondermijnt geloofwaardigheid en waarden van humaniteit en internationaal recht.» Ze betreurde dat het verzoek vanuit de OVSE PA-leden om een werkgroep op te richten over het Midden-Oosten en Noord-Afrika werd tegengehouden door de Amerikaanse delegatie gesteund door andere delegaties. Het argument dat de PA zich moet richten op de eigen regio bestempelde ze als gevaarlijk.

Standing Committee

Voorafgaand aan de officiële opening van de parlementaire conferentie kwamen de delegatieleiders bijeen in de vergadering van de Standing Committee op 17 november. Hier werden interne aangelegenheden besproken, waaronder het budget van de organisatie. Kernactiviteiten van de Assemblee zijn de parlementaire dialoog en de verkiezingswaarnemingen. Tegelijkertijd staat de organisatie voor grote financiële uitdagingen door een nulgroeibudget, stijgende kosten en het wegvallen van de Russische bijdrage, wat duurzame oplossingen vereist. De OVSE President informeerde de leden over zijn bezoeken naar onder meer naar Srebrenica, Sarajevo en Kiev. Farah Karimi, OSVE PA speciaal coördinator tijdens de verkiezingswaarneming in Albanië, koppelde terug over deze missie eerder dit jaar. Over de waarnemingsmissies in het algemeen onderstreepte zij dat het waarborgen van de integriteit van verkiezingswaarnemingsmissies cruciaal is om hun geloofwaardigheid en impact te behouden. «Ik maak me zorgen dat onze verkiezingswaarnemingsmissies steeds meer gepolitiseerd raken. We moeten dit bespreken binnen onze assemblee en met het Europees Parlement en de Raad van Europa Parlementaire Assemblee,» zei Karimi.

3. Overige

De ad hoc commissie inzake migratie kwam op 17 november bijeen onder voorzitterschap Farah Karimi. Tijdens deze vergadering werden ervaringen gedeeld van de stad Istanbul met de complexe realiteit van migratie. Sprekers, waaronder Serra Albayrakoğlu van het Turkse Ministerie van Binnenlandse Zaken en Merve Ağca van de Unie van Marmara-gemeenten, informeerden de leden over de migratiebeheerstrategie van Turkije en deelden successen en uitdagingen waarmee lokale autoriteiten worden geconfronteerd bij het leveren van diensten aan de grote en diverse gemeenschappen van vluchtelingen en migranten in de stad. De discussie richtte zich op duurzame terugkeer en langetermijnoplossingen voor Syriërs die in Turkije blijven. De commissieleden bespraken ook komende activiteiten, waaronder een bezoek aan Brussel om de hervormingen van het EU-migratiebeleid te bespreken.

Tijdens de bijeenkomst van de ad-hoc commissie terrorismebestrijding op 17 november kregen de leden een presentatie over de Turkse aanpak van terrorisme en radicalisering. De commissie lanceerde het project «Schooldialogen», gebaseerd op de Porto-resolutie, om jongeren weerbaar te maken tegen extremistische narratieven via gesprekken op middelbare scholen met parlementariërs, docenten en lokale autoriteiten.

Madeleine van Toorenburg deelde Nederlandse voorbeelden, zoals ouderinitiatieven om internettoegang van jongeren tot de middelbare schoolleeftijd te beperken, en benadrukte het belang van dialoog. «Als we radicalisering onder jongeren willen voorkomen, moeten we niet alleen grenzen stellen, maar vooral het gesprek aangaan,» aldus Van Toorenburg. Nadat de commissie eerder in de VS had geleerd hoe ver online radicalisering kan gaan, zal Van Toorenburg, met haar Italiaanse collega, het spits afbijten. Zij gaat binnenkort op school met jongeren in gesprek over online radicalisering.

En marge van de conferentie sprak de delegatie met de Nederlandse ambassadeur in Türkiye Joep Wijnands en de consul-generaal Daan Huisinga.

De voorzitter van de delegatie,
Karimi

De griffier van de delegatie,
Bakker